

Åh, skønne, bløde, sårbare,

Virginia Woolfs erindrings-skitse er en fantastisk forklaringsnøgle til forfatterskabet og de kræfter, som kæmpede i hendes indre.

Jes Stein Pedersen

Virginia Woolf. Et rids af fortiden. Oversat af Karsten Sand Iversen. Forlaget Virkelig, 157 sider, 79 kr. Har du Pluskort, får du 15 procent rabat på lagerførte bøger i Boghallen eller fri levering hos Saxo.com.

Læs mere på politiken.dk/plus

Virginia Woolf fik aldrig skrevet sine erindringer, men 'Et rids af fortiden' er et godt bud på, hvordan hun ville have gjort det.

Det formelle er hurtigt overstået. »Adeline Virginia Stephen, næstældste datter af Leslie og Julia Prinsep Stephen, født d. 25. januar 1882, nedstammende fra en lang række mennesker, nogle berømte, andre ukendte; født ind i en stor sammenhæng, født til ikke rige, men velhavende forældre, født ind i en meget meddelsom, boglærd, brevskrivende, besøgende, velformuleret 1800-tals verden«.

Sådan, ikke meget stream of consciousness her, kun det formelle, hvortil man kunne tilføje, at Virginia Woolf, som forfatternavnet blev, efter at være vokset op i det privilegerede Hyde Park Gate i London senere var bosat og livfuldt diskuterende og skabende i Bloomsbury-kvarteret og ophavskvinde til verdenslitteratur. Ikke at forglemme: at hun døde for egen hånd i 1941. Hun gik ud i floden Ouse nær sit hjem i Rodmell i Sussex med lommerne fulde af sten og druknede sig.

DEN LILLE UDGIVELSE er skrevet, understreger Woolf flere gange, som en slags venstrehandsarbejde i tiden efter kl. 12. Efter det tidspunkt er hun nemlig alligevel ikke i stand til at skrive fiktion, fortæller hun.

Men det er ikke venstrehånd, der skriver, men det samme følsomme geni,

Jeg formoder, at evnen til at modtage rystelser er det, der gør mig til forfatter

som skabte de romaner, der endnu gløder varmt, og disse skitser er en fantastisk forklaringsnøgle til hendes forfatterskab. Efterhånden som hun fortæller om sit eget liv, træder flere af hendes romanfigurer tydeligt frem. Man forstår pludselig, hvor hun hentede sin inspiration, og frem for alt får man et indblik i hendes egen psyke:

»Jeg kan nå ind i en tilstand, hvor jeg tilsyneladende ser ting ske, som om jeg var til stede (...) jeg ser fortiden som en lang allé, der ligger bag os; et langt bånd af scener, følelser. For enden af alle ligger stadig haven og børneværelset«.

Det, Woolf savner ved selvbiografier, skriver hun, er, at de udelader, hvordan den person, som oplevede det hele, egentlig selv havde det. Hun vil helt ind i sindet. F.eks. helt ind i børneværelset og have fat i det, som i sin tid formede hendes egen oplevelse af livet. Hvis ikke hun kan det, vil det være misvisende, mener hun, fordi de ting, man ikke husker, er lige så vigtige, som dem man husker, »måske er de endnu vigtigere«.

Hendes første erindring lyder således: »Røde og purpurfarvede blomster på sort grund – min mors kjole«. Men hendes anden erindring er den vigtigste, og så er vi tilbage i børneværelset:

»Hvis livet har en fod, det står på, hvis

det er en skål, man fylder og fylder og fylder – så står min skål uden tvivl på denne erindring. Den handler om at høre bølgerne brydes, et, to, et, to og sende et sprøjt af vand ind over stranden; og derpå brydes et, to, bag et gult rullegardin. (...) Følelsen af at ligge i en drue og se gennem en hinde af halvgennemsigtigt gult«.

Det er børneværelset i sommerhuset ved St. Ives i Cornwall, hun genkalder sig. Eller rettere: Ikke børneværelset som sådan, men følelsen af at befinde sig i dets totalitet af lyde og farver. Woolf var livet igennem i stand til at fremkalde enormt stærke erindringsbilleder, og »de øjeblikke – i børneværelset, på vej ned til stranden – kan stadig være virkeligere end det indeværende øjeblik«.

»Mange stærke farver; mange tydelige lyde; nogle mennesker, karikaturer, komiske; flere voldsomme øjeblikke af væren som altid omfattede en kreds af den scene, de skar ud; og det hele omgivet af et vældigt rum – det er en grov visuel beskrivelse af barndommen. Det er sådan, jeg former den; og sådan jeg ser mig selv strejfende om, i tiden fra 1882 til 1895. En stor sal kunne jeg sammenligne den med; med vinduer der lukkede mærkeligt lys ind; og mumlen og rum af dyb stilhed«.

ØL, LEG OG LÆSNING

Til øllet er den perfekte gave til ølnørden! Nyd de lækre øl-opskrifter fra 18 danske stjernekokke, og bliv klogere på øllets historie og egenskaber.

Sigurds Danmarkshistorie – 42 aktiviteter, du selv kan lave. Hele familien kan samles om kreative og hyggelige projekter, der leger viden om Danmarks historie ind.

Politiken
Jyllands-Posten

KLØJ

"Disse to bøger er ikke blot læsværdige i sig selv, de støber samtidig det tematiske og sproglige fundament, der bærer Murakamis senere store romaner."

Information

Er du en almindelig dansker?

Følg **BAGSIDEN** på Facebook

Få dagens overblik. Håndplukket af redaktionen. Hver eftermiddag i din indbakke.

Tilmeld dig på politiken.dk

Mød Josefine Klougart

På Trappen 14/12 19.00

Pris kr. 299,-
Med pluskort 254,-

Lilian Munk Rösing
"lige så sirlig som den er voldsom"

POLITIKENS
BOGHAL

Har bragt folk og litteratur sammen i mere end 100 år

Rådhuspladsen 37
1785 København V
Man, tir: 9-19
Ons, tor, fre: 9-20
Lør: 9-18. Søn: 11-16
facebook.com/boghallen

geniale Virginia

Bogen rummer masser af sidespring. Småportrætter af hendes søskende, af folk i nabolaget, af hendes far og mor i særdeleshed. Beskrivelser af forskellen mellem det victorianske Englands stive bornerthed og tomme høfligheds- og konversationskultur, som hun føler sig oplært i og stadig ville kunne praktisere, og det edwardianske Englands modernitet. Betragtninger om den måde, fortiden præger hendes nutid på osv.

MEN DET ER, når hun udtrykker sig om det eksistentielles dybere lag og åbenbarer den intuitive indsigt, som forfatterens gennemstrømmes af, at man som læser oplever denne stille indre jublen, som Woolf kan fremkalde.

Der er to tilstande, som Woolf igen og igen vender tilbage til og sætter op mod hinanden: de sjældne stunder af sand 'væren' og lange stræk af 'ikke-væren', altså alt det, som bare sker i det daglige, uden at man er sig det bevidst.

Når hun har skrevet det, hun omtaler som sine »såkaldte romaner«, har hun som forfatter kæmpet med netop det problem, for hvordan beskriver man den 'ikkeværen', som hver eneste dag rummer meget mere af end af væren.

Den virkelige forfatter kan på en eller anden måde skildre begge slags væren, men hun har aldrig selv kunnet, skriver

DRUKNEDØD. Virginia Woolf kæmpede med depressioner hele livet og begik selvmord i en alder af 59 år. Arkivfoto: AP

hun og fremhæver Jane Austen og Dickens og Tolstoj som forfattere, der kunne. Hun forsøgte bl.a. i 'Årene', men mener altså ikke, at det lykkedes, hvilket er en hård dom både over den roman og over forfatterskabet, hvor det netop er Woolfs evne til at beskrive alle følelsesregistre på en måde, der både er inde i personen og uden for, som giver læseren en dyb fornemmelse af at være i selskab med væren eller eksistens på mange niveauer.

Woolf kalder sig »en beholder for følelsen af ekstase og henrykkelse« og er ikke særlig eksplicit omkring det, som også var i beholderen. Hun fik sin første depression som 13-årig efter sin mors død, og flere fulgte efter.

Hun fortæller, at hun fra barnsben af har oplevet 'usædvanlige øjeblikke', nogle sammenbrudslignende ryster, og at nogle af disse 'usædvanlige øjeblikke' er kreativt værdifulde for hende:

»Jeg formoder, at evnen til at modtage ryster er det, der gør mig til forfatter. Jeg vover den forklaring, at en rystelse i mit tilfælde straks følges af ønsket om at forklare den«.

Hun føler, at hun gennem sine ryster modtager en art åbenbaringer, som hun gør virkelige ved at udtrykke den i ord.

Og det er, når rysterne efterlader hende uden evne til at forklare, skrive, at fortvivlelsen og måske også det legeomlede sammenbrud indfinder sig.

Woolf skriver en hel del om sin mor. »Hun var en af de usynlige nærværelser, der spiller så vigtig en rolle i ethvert liv«, og Woolfs depressive sammenbrud efter hendes død kom, fordi moderen havde »holdt hende på plads« i den positive forstand. Moderens død lukker det lykkelige familielivs kapitel for altid. Samtidig kan Woolf ikke huske, at hun nogensinde har været alene med moderen i mere end få minutter.

I romanen 'Til Fyret' er den smukke, samlende kvinde, Mrs. Ramsey, tydeligvis inspireret af Woolfs egen mor. For Woolf, som først sent læste Freud, var det en grundlæggende psykoterapeutisk udfrielse fra hendes egen moderbinding at skrive den, fortæller hun.

Helt udfriet blev hun aldrig. Man kan ikke lade være med at tænke, at disse intense, givende og i hast nedskrevne erindringer blev til, fordi hun vidste, at det skulle gøres, mens tid var. Kun tre måneder efter, at hun satte det sidste ord i disse erindringsnoter, som slutter brat, fik ankomsten af endnu en ubærlig depression enestående Virginia Woolf til at give endeligt op.

jes.stein.pedersen@pol.dk

»En stor fortællers værk.«

★★★★★ – KRISTELIGT DAGBLAD

★★★★★ »Et på en gang ømt og skarpt signalement.«

– FYENS STIFTSTIDENDE

♥♥♥♥ – POLITIKEN

Maria fortæller for første gang sin egen familiehistorie om to stærke kvinder; mormoren Marie Dusine og oldemoren Mariane. Det er et portræt af kvindeliv i 1800-tallet – en tid, hvor kærligheden og det frie valg stadig ikke var for alle.

Til hende, der elsker en skøn slægtskrønike

Samleren